

Borselse Voorwaarden

FEBRUARI 2024

“Na ons bezoek aan Engeland veranderde de discussie”

JOZIEN BORGMEIJER

“Gezamenlijk krachtig vertellen wat we wel en niet willen”

BURGEMEESTER GERBEN DIJKSTERHUIS
& WETHOUDER KEES WESTSTRATE

“Het is zinvol om vanuit veel verschillende perspectieven te kijken.”

ROEL CLEMENT
LOKALE EXPERT

INFORMATIEMOMENTEN

Wil je meer weten of heb je vragen over de Borselse Voorwaarden? Kom dan naar één van onze informatiemomenten. Samen met de deelnemers van de Borselse Voorwaarden Groep vertellen we je er graag meer over. Bij een aantal informatiemomenten sluiten we aan bij de jaarvergadering van de dorpsraad. Deze momenten herken je aan het groene bolletje.

DORP	DATUM	DAG	TIJD	DORP	DATUM	DAG	TIJD
• BORSSELE	11-03	MAANDAG	20:00	• 'S-HEER ABTSKERKE	08-04	MAANDAG	20:00
• OVEZANDE	19-03	DINSDAG	19:30	• 'S-GRAVENPOLDER	09-04	DINSDAG	19:30
• 'S-HEERENHOEK	20-03	WOENSDAG	19:30	• LEWEDORP	10-04	WOENSDAG	19:30
• ELLEWOUTSDIJK	21-03	DONDERDAG	19:30	• BAARLAND	16-04	DINSDAG	19:30
• HOEDEKENSKERKE	25-03	MAANDAG	19:30	• NIEUWDORP	17-04	WOENSDAG	19:30
• HEINKENZAND	26-03	DINSDAG	19:30	• OUDELANDE	18-04	DONDERDAG	19:30
• DRIEWEGEN	03-04	WOENSDAG	19:30	• NISSE	08-05	WOENSDAG	19:30
• KWADENDAMME	04-04	DONDERDAG	19:30				

Deze data kunnen wijzigen. Check de data, tijdstippen en locaties op www.borsele.nl/informatiemomenten-2024

WIL JE OP DE HOOGTE BLIJVEN VAN DE ONTWIKKELINGEN OP HET GEBIED VAN GROOTSCHALIGE ENERGIETRANSITIE IN ONZE GEMEENTE?

Volg het nieuws dan via onze app of digitale nieuwsbrief. Scan de QR-code om de app 'Energietransitie Borsele' te downloaden. Inschrijven voor de digitale nieuwsbrief 'Grootschalige energietransitie en leefkwaliteit Borsele' kan via www.borsele.nl/nieuwsbrief.

FILMPJE OVER BORSELSE VOORWAARDEN

Wil je meer uitleg over alle voorwaarden? Scan de QR-code en bekijk het animatiefilmpje waarin alle voorwaarden worden toegelicht.

De Borselse Voorwaarden samengevat

In vijf bijeenkomsten van juni tot en met oktober 2023 werd door de Borselse Voorwaarden Groep aan de Borselse Voorwaarden gewerkt. De voorwaarden zijn opgesteld met de beschikbare kennis van dat moment. Deelname aan de groep betekende niet automatisch dat men voorstander was van de energieprojecten. In totaal zijn het 39 voorwaarden, onderverdeeld in 10 thema's. Hiernaast een samenvatting per themapakket.

Waarom Borselse Voorwaarden?

Er komen grote (energie)projecten af op de gemeente Borsele. De gemeente bepaalt niet of en waar deze projecten komen, daarover gaat de rijksoverheid. De gemeente Borsele wil zich wel goed voorbereiden en heeft daarom inwoners gevraagd voorwaarden op te stellen voor de eventuele komst van deze projecten. Wat is er bijvoorbeeld nodig voor het landschap, de leefbaarheid en veiligheid in Borsele als er nieuwe energieprojecten bij komen? Om deze reden is er besloten om de Borselse Voorwaarden Groep samen te stellen met gelote inwoners en vertegenwoordigers van de dorpsraden, ondersteund door lokale experts. Deze groep van 100 inwoners werkte in vijf bijeenkomsten in 2023 aan de Borselse voorwaarden.

DE VOORWAARDEN GAAN OVER DE (EVENTUELE) KOMST VAN 9 (ENERGIE)PROJECTEN:

- **1** **BEDRIJFSDUURVERLENGING BESTAANDE KERNCENTRALE BORSELLE**
- **2** **DE BOUW VAN TWEE NIEUWE KERNCENTRALES**
- **3** **NET OP ZEE IJMUIDEN VER ALPHA**
- **4** **NET OP ZEE NEDERWIK 1**
- **5** **PROGRAMMA VERBINDINGEN AANLANDING WIND OP ZEE (VAWOZ) 2031-2040**
- **6** **NIEUW HOOGSPANNINGSSTATION OMGEVING SLOEGEBIED**
- **7** **NIEUWE HOOGSPANNINGSVERBINDING 380 KV ZEEUWS-VLAANDEREN**
- **8** **WATERSTOFNETWERK ZUIDWEST-NEDERLAND (INCLUSIEF WATERSTOFFABRIEK)**
- **9** **CENTRAL GATE**

!

Eind 2024/begin 2025 gaan de gemeente Borsele en provincie Zeeland met het Rijk in gesprek over de voorwaarden.

Het streven is dat er een Rijk-Regiopakket met maatregelen en afspraken ligt op het moment dat het Rijk de definitieve locatiekeuze voor de bouw van de twee nieuwe kerncentrales neemt. Dit is naar verwachting medio 2025.

1 BOUWRUIMTE EN LOGISTIEK

- 1.1 Kerncentrales en toekomstige industriële ontwikkelingen in zeehaven en industriegebied 't Sloe
- 1.2 Regulering bouwverkeer
- 1.3 Bouwverkeer scheiden van fietsverkeer
- 1.4 Onderzoek verdiept bouwen: horizonvervuiling voorkomen

Dit thema geeft de bezorgdheid weer rond de benodigde bouwruimte die vooral de beoogde kerncentrales met zich meebrengen. De belangrijkste voorwaarde in dit pakket is: geen kerncentrales en andere ontwikkelingen buiten het Sloegebied, ook geen bouwterrein. Om overlast van verkeer en horizonvervuiling te voorkomen, zijn drie voorwaarden geformuleerd. In de voorwaarden wordt ook gevraagd om vooraf nulmetingen te doen.

2 VEILIGHEID EN GEZONDHEID

- 2.1 Waarborgen van sociale veiligheid
- 2.2 Waterveiligheid en financiering hiervan
- 2.3 Bescherming in ramp- en crisissituaties
- 2.4 Monitoren van de fysieke gezondheid van de inwoners van de gemeente Borsele
- 2.5 Zorgvoorzieningen voor werknemers gegarandeerd
- 2.6 Kernafval veilig verwerken en concreet zicht op definitieve berging

Het thema veiligheid en gezondheid borgt met een aantal voorwaarden de sociale verbinding, gezondheid en de (water)veiligheid. In zes voorwaarden wordt duidelijk omschreven welke risicobeperkende maatregelen hiervoor nodig zijn. Monitoring en handhaving van de gezondheid en veiligheid met een nulmeting vooraf zijn een must. Er zijn zorgvoorzieningen nodig voor (tijdelijke) werknemers om meer druk op de zorg te voorkomen. En er moet in 2050 een definitieve eindberging voor radioactief afval gerealiseerd zijn.

3 KLIMAAT, ENERGIE EN DUURZAAMHEID

- 3.1 Benutting restwarmte
- 3.2 Investering in Zeeuws energienetwerk
- 3.3 De realisatie van (energie)projecten mag niet ten koste gaan van duurzame energieontwikkelingen en realisaties

Het derde pakket bestaat uit drie voorwaarden: het benutten van restwarmte, en het investeren, versterken en (door)ontwikkelen van het (Zeeuwse) energienetwerk en energieprojecten mogen niet ten koste gaan van de investeringen in duurzame, veilige energieopwekking.

4 LANDSCHAP, NATUUR EN RECREATIE

- 4.1 Behoud en versterking van het Natura 2000-gebied Westerschelde vóór, tijdens en na de realisatie van grootschalige energieprojecten
- 4.2 Aaneengesloten groenbuffer tussen industrie en omgeving
- 4.3 Geen impact op het huidige landschap: geen hoogspanningsmasten en koeltorens
- 4.4 Integraal Rijksinpassingsplan
- 4.5 Behouden en verbeteren van de Kaloot

Voorwaardenpakket 4 bestaat uit vijf voorwaarden en zet in op het behoud, herstel en versterking van ons landschap, zoals geen koeltorens en geen hoogspanningsmasten, en de natuur, zoals de bescherming van de Westerschelde tegen extra lozingen van koelwater. Het behouden van de Kaloot is ook een belangrijke voorwaarde. Ook wordt de urgentie van het aanleggen van een aaneengesloten groene buffer tussen het Sloegebied en de dorpen en polders benadrukt.

5 COMMUNICATIE EN DRAAGVLAK

- 5.1 Alles omvattende informatie over alle projecten
- 5.2 Eerlijke en begrijpelijke voorlichting over alle projecten
- 5.3 Eerlijkheid over draagvlak

Pakket 5 vraagt in drie voorwaarden om eerlijke en begrijpelijke informatie over alle projecten, zo mogelijk visueel. Hierbij is het belangrijk dat de informatie objectief en onafhankelijk is. Een informatiecentrum zou hierbij kunnen helpen. Er wordt gevraagd om duidelijkheid over de betekenis en de impact van alle projecten op de leefomgeving en leefkwaliteit. Na het verstrekken van deze informatie moet er een onafhankelijk onderzoek naar draagvlak worden uitgevoerd.

6 (BOUW)OVERLAST

- 6.1 Normering, overtreding en handhaving
- 6.2 Communicatie en inspraak vóór en tijdens de bouw
- 6.3 Respecteer de zondagsrust

In drie voorwaarden gaat voorwaardenpakket 6 in op de mogelijke (bouw)overlast. Na een nulmeting, zullen (bouw)projecten voortdurend gemonitord moeten worden en geluid, trillingen, stof en licht moeten aan strenge normen voldoen. De metingen moeten voor alle inwoners te raadplegen zijn. Ook geven de voorwaarden aan dat er een optimale communicatie en participatie moet plaatsvinden voor en tijdens de bouw van alle projecten. De zondagsrust dient gerespecteerd te worden.

7 EIGENAARSCHAP

- 7.1 Alle energieprojecten, en zeggenschap daarover, in Nederlands beheer voor zover mogelijk

Themapakket 7 bestaat uit één voorwaarde en gaat over het Nederlands eigenaarschap om de Nederlandse en lokale belangen te behartigen. De nieuwe kerncentrales en andere ontwikkelingen moeten voor meer dan 51% in handen zijn van de Nederlandse Staat en de eigenaar moet open staan voor aandelenparticipatie door lokale partijen. De gemeente Borsele moet zeggenschap hebben over wijzigingen die plaatsvinden, om zo de belangen van haar inwoners te waarborgen.

8 HUIVESTING, WONEN, LEEFBAARHEID EN VOORZIENINGEN

- 8.1 Behouden en uitbreiden openbaar vervoer
- 8.2 Dorpen niet overbelasten: huisvesting voor werknemers
- 8.3 Gemeentelijk beleid gericht op de huisvesting van arbeiders
- 8.4 Impact bouw: lokale bevolking niet de dupe!
- 8.5 Voorzieningen ten behoeve van werknemers
- 8.6 Lokale ondernemers laten profiteren van energieprojecten

Dit themapakket bevat zes voorwaarden. Deze voorwaarden borgen dat het openbaar vervoer overeind blijft, dat de dorpen niet overbelast worden met huisvesting van de duizenden werknemers en dat woningen voor de eigen bevolking beschikbaar en betaalbaar blijven. Maatschappelijke voorzieningen moeten betaalbaar blijven. Lokale ondernemers moeten mee kunnen profiteren van de energieprojecten.

9 ONDERWIJS, KENNIS EN SOCIALE ONTWIKKELING

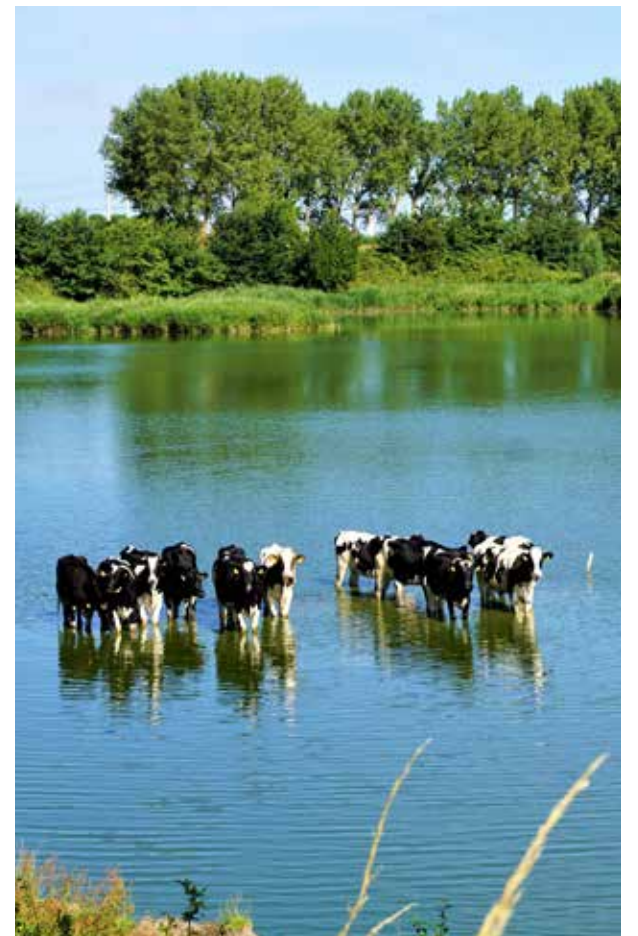
- 9.1 Ondersteuning lokale onderwijsinstellingen
- 9.2 Duurzame energiecampus Zeeland

Themapakket 9 bestaat uit twee voorwaarden. Deze voorwaarden gaan over het beschermen van het lokaal onderwijs en het versterken van het regionaal onderwijs met een duurzame energie-campus. De campus zou moeten bestaan uit een volwaardig kenniscluster van primair tot wetenschappelijk onderwijs en een onderzoekscentrum gericht op de gehele energietransitie zoals zon, wind, waterstof, batterijen en energieconversie.

10 COMPENSATIE EN SCHADELOOSSTELLING

- 10.1 Bovenwettelijke ruimtelijke compensatie voor alle projecten afzonderlijk
- 10.2 Geld terugvloeden naar de regio
- 10.3 Behoud en versterken van voorzieningen voor verschillende bevolkingsgroepen en leeftijden in alle dorpen
- 10.4 Reductie overlast andere bedrijven in Sloegebied
- 10.5 Compensatie voor huishoudens/mkb
- 10.6 Schadeloosstelling, buiten het compensatiefonds om

In dit voorwaardenpakket wordt gesteld dat compensatie niet gebruikt mag worden als afkoopmiddel om voorwaarden niet te hoeven realiseren. Compensatie komt bovenop schadeloosstelling en mag niet in plaats komen van de reguliere overheidstaken. De bouwer moet 4 à 5% van de bouwsom in een fonds storten, zoals dit al de praktijk is bij windparken en zonneweides. Dit fonds dient voor ruimtelijke compensatie, behoud en verbetering van het voorzieningenniveau en het leef- en vestigingsklimaat voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen. Als laatste wordt aandacht gevraagd voor eerlijke en snelle afhandeling van schade aan en waardeverlies van huizen en bedrijven.

FILMPJE OVER BORSELSE VOORWAARDEN

Wil je meer uitleg over alle voorwaarden? Scan de QR-code en bekijk het animatiefilmpje waarin alle voorwaarden worden toegelicht.

BORSELSE VOORWAARDEN BOEK

Wil je meer uitleg over alle voorwaarden? Scan de QR-code en lees het complete boek waarin alles wordt uitgelegd.

! Op 10 april 2024 overhandigen de gemeente Borsele en de provincie Zeeland samen hun voorwaardenpakketten aan het Rijk.

Het Rijk wordt gevraagd om voor de zomervakantie van 2024 met een eerste inhoudelijke reactie te komen.

“Het ministerie kan dus weliswaar met allerlei plannen komen, maar wij laten hiermee zien dat onze samenleving actief is, betrokken en in staat is gezamenlijk krachtig te vertellen wat ze wel en niet wil.”

- GERBEN DIJKSTERHUIS

“Gezamenlijk krachtig vertellen wat we wel en niet willen”

BURGEMEESTER GERBEN DIJKSTERHUIS (RECHTS) & WETHOUDER KEES WESTSTRATE (LINKS)

“Honderd inwoners van Borsele formuleerden in de afgelopen maanden samen 39 voorwaarden. Voorwaarden, waaraan de grootschalige energieprojecten, die op onze gemeente afkomen, moeten voldoen. Ik vind het bijzonder om te zien dat de deelnemers elkaar gevonden hebben, ongeacht hun persoonlijke mening over deze projecten. Het getuigt van een enorme kracht dat zij onderling van mening kunnen verschillen én toch samen tot een goed en samenhangend voorwaardenpakket konden komen. Daarmee kunnen de ontwikkelingen zo acceptabel mogelijk plaatsvinden, en met zo min mogelijk overlast. Want, als ontwikkelingen doorgaan, willen we in onze gemeente fijn kunnen blijven wonen, werken en recreëren.”

Burgemeester Gerben Dijksterhuis kijkt met een gevoel van trots terug op het bijzondere burgerparticipatietraject met de Borselse Voorwaarden Groep. “In eerste instantie vond ik het best spannend”, vertelt hij. “Als gemeente zijn we dag en nacht met dat dossier bezig. Het voelde een beetje alsof we het uit handen moesten geven. Gelukkig hebben deze 100 inwoners én de lokale experts het heel goed opgepakt. Natuurlijk maakte ik geen deel uit van deze groep, maar de discussies die ik soms zijdelings hoorde, gingen echt ergens over. Ik ben trots dat we dit op deze manier hebben aangepakt.”

KENNIS IS 'EIGEN HUIS'

Wethouder Kees Weststrate onderschrijft dit. Hij benadrukt dat de gemeente zich niet bemoeit heeft met de selectie van deelnemers voor de Borselse Voorwaarden Groep. Dat deed een extern bureau. “Honderd mensen leek in eerste instantie best veel, maar dit aantal zorgt voor draagvlak voor de voorwaarden. Logisch, in een gemeente met 23.000 inwoners kent iedereen minimaal wel één van de 100 deelnemers. Dat is bijvoorbeeld familie, een buurman, kennis, iemand van een vereniging

of een vriend of vriendin. Erg prettig was verder dat we samenwerking hebben gezocht met lokale experts uit onze gemeente. We hebben namelijk zoveel kennis in ‘eigen huis’. Het is fijn dat deze experts bereid bleken om de Borselse Voorwaarden Groep te ondersteunen.”

“Er zitten ook voorwaarden tussen, waarvan ik dacht: hé, daar was ik zelf niet opgekomen. Zodoende is het een zeer gevarieerd pakket geworden.”

- KEES WESTSTRATE

100 INWONERS, 15 EXPERTS, 39 VOORWAARDEN

De 100 inwoners en 15 lokale experts werkten tijdens vijf bijeenkomsten aan het uitgebreide pakket van 39 voorwaarden om het landschap, de leefbaarheid en de veiligheid in de gemeente te beschermen. Zowel burgemeester Gerben Dijksterhuis als wethouder Kees Weststrate is tevreden met het resultaat. Weststrate: “Een deel van de voorwaarden is in mijn ogen logisch. Er zitten ook voorwaarden tussen, waarvan ik dacht: hé,

daar was ik zelf niet opgekomen. Zodoende is het een zeer gevarieerd pakket geworden.”

BELANGRIJKE LEIDRAAD

De burgemeester wijst voor alle duidelijkheid op de betekenis van de voorwaarden. “Wij hebben als gemeente weinig invloed op de grootschalige energieprojecten, waarover nu gesproken wordt. Die beslissing ligt bij het Rijk. We weten wel dat deze ontwikkelingen impact hebben op onze leefomgeving. Met dit voorwaardenpakket maken we duidelijk wat onze voorwaarden zijn, in het geval één of enkele van deze energieprojecten daadwerkelijk gerealiseerd gaan worden. Ook kunnen er zich in de loop van de tijd nieuwe ontwikkelingen voordoen. Voor ons als gemeente vormt dit voorwaardenpakket dan een belangrijke leidraad.”

KRACHTIG GEZAMENLIJK SIGNAAL

De burgemeester en de wethouder zijn overtuigd van de kracht van het signaal dat de gemeente hiermee samen met de inwoners afgeeft. Dijksterhuis: “We lopen met dit burgerparticipatietraject voorop en liepen misschien

wel harder dan het ministerie en de provincie. Het ministerie kan dus weliswaar met allerlei plannen komen, maar wij laten hiermee zien dat onze samenleving actief is, betrokken en in staat is gezamenlijk krachtig te vertellen wat ze wel en niet wil.” Weststrate vult aan: “Het is ook erg fijn dat de gemeenteraad het pakket unaniem aanvaard heeft. Strik eromheen en klaar, werd daar gesteld.”

“Erg prettig was verder dat we samenwerking hebben gezocht met lokale experts uit onze gemeente.”

- KEES WESTSTRATE

ERKENNING VOOR HET VOORWAARDENPAKKET

Hoe mooi dat laatste natuurlijk ook klinkt, het vervolgtraject heeft iets meer voeten in de aarde. De burgemeester vertelt dat de provincie een eigen participatietraject heeft doorlopen. Daarbij heeft heel Zeeland kunnen meepraten, zoals gemeenten, waterschap,

ondernemers, jongeren en maatschappelijke organisaties. Ook is er een consultatie onder inwoners geweest. “Het is de bedoeling dat we onze beide pakketten gezamenlijk aanbieden op het ministerie. Dat gebeurt in april van dit jaar. We gaan dan met een grote delegatie naar Den Haag om nogmaals te benadrukken: deze voorwaarden zijn van ons allemaal. Gelijktijdig lopen er momenteel verschillende onderzoeken. Ik verwacht dat we in de loop van dit jaar met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat in gesprek gaan over het voorwaardenpakket. Overigens, ik beschouw het als een belangrijk teken van goede wil dat de minister onze voorwaarden al heeft meegenomen bij een uitvraag richting de mogelijke bouwers. Dat voelt als een belangrijke erkenning.”

BLIJVEN MEEPRATEN

Zit daarmee het werk van de Borselse Voorwaarden Groep erop? De burgemeester en wethouder vinden van niet. Dijksterhuis. “Het smaakt naar meer. Mogelijk nodigen we deze 100 mensen uit als we richting besluitvorming gaan. Natuurlijk heb ik geen glazen bol

en is het voor een deel afwachten hoe alles verloopt. Het zou wel recht doen aan hun inspanningen om hen ook bij de afronding te betrekken.” Terugkijkend zijn de burgemeester en wethouder tevreden met de gekozen aanpak. Eind 2022 al voerden zij de eerste gesprekken in de vijftien verschillende dorpen die de gemeente telt. “Er was eigenlijk nog niets. We kenden toen alleen het landelijke coalitieakkoord, waarin gesproken werd over kernenergie en andere grootschalige energieprojecten. Wat we wel wisten was dat we direct proactief aan de slag wilden gaan. Dat is gelukt. Tijdens die eerste nazomergesprekken, zijn de contouren getekend voor het intensieve burgerparticipatietraject in onze gemeente, waarvan de grootte en reikwijdte echt uniek zijn. We zijn als gemeente trots op dit mooie resultaat.”

“Met mijn specialisme kon ik net dat beetje extra kennis inbrengen”

MARTIN HUZEN
LOKALE EXPERT

Een folder in de brievenbus bracht Martin Huzen uit Heinkenszand op het spoor van de Borselse Voorwaarden Groep. Met zijn kennis van infrastructurele projecten twijfelde hij geen moment: hij meldde zich aan als lokale expert. “Waarom? Ik vind, als je een mening hebt over wat de gemeente doet en zegt, dan moet je ook helpen als je de kennis daarvoor in huis hebt.”

In het dagelijks leven werkt Martin als adviseur civiele techniek. Naast kennis van wegen en ondergrondse infrastructuur, heeft hij ook een persoonlijke interesse in spoorverbindingen. Het is met name die kennis, die hij heeft gedeeld met de leden van de Borselse Voorwaarden Groep.

KENNIS DELEN

Na de kennismakingsbijeenkomst, verzorgde Martin tijdens de tweede bijeenkomst van de Borselse Voorwaarden Groep een presentatie over zijn vakgebied. “Ik deed dit samen met een expert die werkzaam is bij Rijkswaterstaat. Hij weet daardoor met name veel van transport over de Westerschelde. We vertelden de deelnemers over de verschillende transportmogelijk-

heden die er zijn over land, water en zelfs ondergronds. Ik merkte dat veel mensen zelf wel aan weg en water hadden gedacht, maar minder oog hadden voor de mogelijkheden die het spoor biedt.”

“Ik merkte dat veel mensen zelf wel aan weg en water hadden gedacht, maar minder oog hadden voor de mogelijkheden die het spoor biedt.”

- MARTIN HUZEN

VOORWAARDEN FORMULEREN

Martin vertelt dat hij zich in zijn verhaal vooral richtte op twee momenten in de energieprojecten. “Allereerst

de aan- en afvoer van bouwmaterialen. Met andere woorden, op wat voor manier gaan die materialen ons gebied in en uit. Verder hebben we aandacht besteed aan de producten, die hier mogelijk geproduceerd gaan worden. Daarbij kun je denken aan stroom. Door mijn kennis hierover te delen, deden de deelnemers voldoende kennis op om op een goede manier hun voorwaarden te formuleren. Ik ben in de laatste bijeenkomsten vooral betrokken geweest bij de voorwaarden over hinder door bouwwerkzaamheden en de aan- en afvoer van materialen en personeel. Ik vind het fijn dat ik de deelnemers daarbij heb kunnen helpen. Er was echt al veel kennis en kunde aanwezig, maar met mijn specialisme kon ik net dat beetje extra kennis inbrengen.”

RIK VAN ANTWERPEN

“Ik kreeg alle ruimte om mijn mening te delen”

“De energieprojecten in de gemeente Borselse gaan over mijn toekomst. Ik woon hier graag. Misschien dat ik voor mijn studie even weg ben, maar daarna kom ik terug naar Zeeland. Om die reden én omdat ik behoorlijk leergierig ben, heb ik me aangemeld voor de Borselse Voorwaarden Groep.”

Wist je dat 50% van de deelnemers aan de Borselse Voorwaarden Groep onder de 35 jaar is?

Toen de ouders van Rik van Antwerpen (17 jaar) de uitnodiging zagen om mee te praten over de grootschalige energieprojecten in de gemeente Borselse wisten ze: dit is iets voor Rik. “Ze weten dat ik het leuk vind om nieuwe dingen te leren. Dit gaat onder andere over kernenergie en dus over mijn toekomst hier. Daarover meepraten, leek me wel wat. Ik was daarom blij dat ik als deelnemer werd ingeloot. De Borselse Voorwaarden Groep vormt een dwarsdoorsnede van de bevolking. Des te leuker is het, dat er ook twee leeftijdsgenoten bij zijn.”

KENNIS DELEN

Rik werd als deelnemer uitgenodigd om tijdens vijf bijeenkomsten mee te praten en mee te denken. “De eerste bijeenkomst was best officieel. Zelfs minister Rob Jetten was bij de aftrap aanwezig. Tijdens de volgende twee bijeenkomsten gingen we dieper op verschillende onderwerpen in. Daarbij waren lokale experts aanwezig. Zij deelden hun kennis over een bepaald onder-

werp. In de laatste twee bijeenkomsten zijn we samen tot de voorwaarden gekomen. Ik vond het prettig dat iedereen binnen de Borselse Voorwaarden Groep gehoord werd. Ik kreeg alle ruimte om mijn mening te delen. Het was dus zeker niet zo, dat alles werd bepaald door de mensen met de grootste mond.”

“Het was dus zeker niet zo, dat alles werd bepaald door de mensen met de grootste mond.”

- RIK VAN ANTWERPEN

BOUW VAN EEN KERNCENTRALE KOST TIJD

Zelf heeft Rik veel nieuwe kennis opgedaan. Zo heeft hij bijvoorbeeld geleerd dat de bouw van een kerncentrale heel wat jaren kost. “Ik heb een veel genuanceerder beeld gekregen. Toen er voor het eerst

over kerncentrales gesproken werd, dacht ik: laat maar komen! Nu weet ik dat daar enorm veel bij komt kijken en dat gedurende een periode van 15 tot 20 jaar. Het is dus veel omvangrijker dan ik vooraf had verwacht.”

APARTE VOORZIENINGEN VOOR TIJDELIJKE WERKNEMERS

Wat betreft de 39 voorwaarden, is er een aantal dat er voor Rik uitspringt. Hij somt op: “Ik vind het belangrijk dat lokale ondernemers kunnen meeprofiteren van de komst van de grootschalige energieprojecten naar onze gemeente. Ook vind ik het belangrijk dat er geen extra druk komt op de voorzieningen. Om die reden ben ik enthousiast over de voorwaarde dat er voor de tijdelijke werknemers aparte voorzieningen moeten komen, zoals een tandarts of huisarts. Tot slot vind ik het top dat er aandacht is voor scholing, van mbo-niveau tot universitair. Aan dat laatste zal ik zelf niets hebben, maar voor de generaties na mij zou dat fantastisch zijn.”

NANDA VAN DEN BERG
LOKALE EXPERT

“Meer oog voor ons bijzondere landschap”

“Pas als je mensen laat zien wat bijzondere of karakteristieke elementen in het landschap zijn, krijgen ze er oog voor en gaan ze het waarderen. Om die reden heb ik me aangemeld als expert bij de Borselse Voorwaarden Groep.”

Even twijfelde Nanda van den Berg uit Ovezande. Dat ze mee wilde doen aan de Borselse Voorwaarden Groep wist ze vrijwel direct, maar hoe? “Ik wilde zeker meepraten, maar aarzelde even over de manier waarop: als inwoner in de groep van 100 of als expert. Uiteindelijk koos ik voor dat laatste. Ik ben adviseur Landschap en Erfgoed bij stichting Het Zeeuwse Landschap en vond het belangrijk om te kunnen vertellen over wat onze leefomgeving zo bijzonder maakt en waarop we zuinig moeten zijn. Naar mijn idee moet je daar goed over nadenken bij het opstellen van de voorwaarden voor de energietransitie.”

OOG VOOR LANDSCHAP, NATUUR EN ERFGOED

Samen met een expert op het gebied van architectuur, verzorgde Nanda een presentatie over landschap, natuur en erfgoed. “Best moeilijk natuurlijk, want wat

vertel je dan? Het kennisniveau van de 100 deelnemers verschilt behoorlijk. Om die reden zijn we terug naar de basis gegaan en hebben we verteld over het ontstaan van deze regio en wat je daarvan terugziet in het huidige landschap. Neem bijvoorbeeld de Zak van Zuid-Beveland met de karakteristieke dijken, welen, de kenmerkende boerderijen en de kreekrestanten, zoals de Zwaakse Weel. Ook hebben we verteld over de verschillende landbouwgebieden, zoals het oudland, dat je herkent aan kleine heggen en akkers.”

“Ik heb de deelnemers kunnen wijzen op de bijzondere elementen in ons landschap. Het is niet vanzelfsprekend, dat die elementen er zijn.”

- NANDA VAN DEN BERG

“Ik vond het belangrijk om te kunnen vertellen over wat onze leefomgeving zo bijzonder maakt en waarop we zuinig moeten zijn.”

- NANDA VAN DEN BERG

WAARDERING VOOR ONZE LEEFOMGEVING

Nanda kijkt met een goed gevoel terug op haar bijdrage aan de Borselse Voorwaarden Groep. “Ik heb de deelnemers kunnen wijzen op de bijzondere elementen in ons landschap. Het is niet vanzelfsprekend, dat die elementen er zijn. Daaraan gaat een lange geschiedenis vooraf. Dat maakt ons landschap uniek en draagt bij aan de identiteit van Borsele. Ik denk en hoop dat hierdoor de waardering voor onze leefomgeving is toegenomen.”

ROEL CLEMENT
LOKALE EXPERT

“Het is zinvol om vanuit verschillende perspectieven te kijken”

“Toen ik hoorde over de grote, impactvolle projecten in mijn gemeente vond ik het direct interessant om daarbij betrokken te zijn. Toch twijfelde ik eerst. Ik had geen zin om een paar avonden aanwezig te zijn bij een wel of niet discussies over kernenergie. De opzet van de Borselse Voorwaarden Groep spreekt me aan. Of je nu voor of tegen bent, doet er namelijk niet toe. Hier staat de betrokkenheid van de inwoners centraal. Daaraan wil ik graag mijn steentje bijdragen.”

(Energie)transitie is de rode draad in het dagelijkse werk van Roel Clement uit Heinkensand. Hij is lid van het managementteam van de boeren- en tuindersvereniging ZLTO. In die functie is hij onder andere verantwoordelijk voor het ontwikkelen en uitvoeren van projecten in de landbouw, waaronder ook transitieprojecten op het gebied van energie. Verder is Roel lid van de Raad van Commissarissen van de Zeeuwse energiecoöperatie Zeeuwind. “Transitie spreekt me aan. Er staat een stip op de horizon en vervolgens is het de vraag: wat moeten we doen om daar te komen? Precies zo is ook binnen de Borselse voorwaarden Groep deze vraag gesteld.”

“Transitie spreekt me aan. Er staat een stip op de horizon en vervolgens is het de vraag: wat moeten we doen om daar te komen?”

- ROEL CLEMENT

HAALBAARHEID VAN VOORWAARDEN

De kennis die Roel kon inbrengen, heeft met name te maken met duurzaamheid en energie-infrastructuur. Daarnaast heeft hij ook procesmatig veel kennis en

ervaring. “Mijn bijdrage richtte zich met name op het meedenken over de haalbaarheid van de geopperde voorwaarden op het gebied van duurzaamheid. Ook bij het formuleren van de voorwaarden heb ik meegedacht. Het doel was deze zo duidelijk mogelijk te verwoorden.” Roel kijkt met een goed gevoel terug op de bijeenkomsten. “Bij zulke complexe transitie als waar de gemeente Borsele voor staat, is het zinvol om vanuit veel verschillende perspectieven te kijken. Ik vond het erg interessant om met de verschillende experts te sparren. Ieder had zijn eigen perspectief op de dossiers, steeds vanuit zijn of haar expertise. Dat draagt naar mijn idee bij aan een goed resultaat.”

“Het is een mooi, samenhangend voorwaardenpakket geworden”

LILIANE SCHOONE

Liliane Schoone is op haar plek in Nisse. Ze is daar weliswaar niet geboren of getogen, maar ze voelt zich nadrukkelijk verbonden met het dorp. “Ik heb de omgeving, de natuur en de mensen zeker de afgelopen periode goed leren kennen. Dit is een fantastische plek om te wonen! Toen ik hoorde wat er allemaal op onze gemeente afkomt, wilde ik graag meepraten. Niet om per se alles te houden zoals het is. Wel om ervoor te zorgen dat er zorgvuldig met deze omgeving wordt omgegaan.”

De nieuwe elektriciteitsmasten rondom Nisse zetten Liliane (71 jaar) aan het denken. Het leek in haar ogen of iedereen daardoor verrast werd. “Dat wilde ik niet nog een keer. Daarom wilde ik meepraten, processen kunnen bijsturen en mijn ideeën delen. Dat is goed gelukt.”

NIEUWE ENERGIE AAN PROCES

De start van de reeks bijeenkomsten bekeek ze een beetje argwanend. “De eerste bijeenkomst verliep naar mijn idee best stroef. Ik was verrast dat we al direct moesten stemmen over de manier waarop we voorstellen zouden aannemen. Om iets te kunnen aannemen of verwerpen, werd een stemverhouding van 66% afgesproken. Later begreep ik dat dit te maken heeft met het benodigde draagvlak. Naar mijn idee ging de onderlinge samenwerking echt goed lopen vanaf de derde bijeenkomst. Toen was een afvaardiging van zeven deelnemers naar Engeland geweest om de bouw van twee kerncentrales te

bekijken. Ze kwamen met een eensgezind verslag terug. Dat gaf nieuwe energie aan het proces en de gedachtevorming.”

OOG VOOR VOLGENDE GENERATIES

Wat dat laatste betreft, heeft Liliane haar mening ten aanzien van kernenergie gaandeweg bijgesteld. “Ik dacht eigenlijk altijd dat radioactief afval wel de grond in kon, tot er vroeg of laat een oplossing voor zou komen. Inmiddels ben ik van mening veranderd. Ik vind dat we wonen op een stuk grond, dat we tijdelijk te leen hebben gekregen en dat we dus goed moeten doorgeven aan volgende generaties. Dat kan niet als je zulk afval in de grond stopt.”

“Ik vind dat we wonen op een stuk grond, dat we tijdelijk te leen hebben gekregen en dat we dus goed moeten doorgeven aan volgende generaties.”

- LILIANE SCHOONE

EENSGEZINDHEID

Alle 39 voorwaarden vormen in de ogen van Liliane een mooi, samenhangend pallet. “Daaruit één of enkele voorwaarden benoemen die ik belangrijk vind, vind ik lastig. Alle voorwaarden grijpen in elkaar. Ik hoop dat ze er in Den Haag ook zo naar kijken, want we hebben hier niet voor niets bij elkaar gezeten. Ik ben van mening dat de minister onze eensgezindheid daarin niet moet onderschatten.”

OMGEVINGS-MANAGER MICHELLE

Hallo! Ik ben Michelle. Ik werk als omgevingsmanager bij de gemeente Borsele. Bij mij kun je terecht als je vragen en zorgen hebt over alle grote energieprojecten die mogelijk op de gemeente Borsele afkomen.

Ik probeer zo goed mogelijk hetgeen wat er leeft en speelt in de gemeente over te brengen in het gemeentehuis en andersom. Heb jij vragen, zorgen of ideeën? Neem dan zeker eens contact op! Ik kom graag bij je langs voor een bak thee en een goed gesprek.

Ik ben bereikbaar via het emailadres mwitte@borsele.nl en het telefoonnummer **06-28239744**.

Tot ziens!

“Het vertrouwen tussen de gemeente en de inwoners is gegroeid”

JAN BIJVOETS

“Als lid van dorpsraad Borssele ben ik al langere tijd betrokken bij alles wat er in en om het dorp speelt. Ik waardeer het water, de natuur, de landbouw, de mooie dorpskern en de werkgelegenheid hier enorm. Dat moet behouden blijven, vind ik. Dat is ook de reden waarom ik me heb aangemeld voor de Borselse Voorwaarden Groep.”

Jan Bijvoets (72 jaar) woonde lange tijd in Lelystad. Ruim zeven jaar geleden besloot hij te verhuizen naar Borssele. Hij is sindsdien nauw betrokken bij het wel en wee in het dorp. “Ik was blij dat ik werd toegelaten tot de Borselse Voorwaarden Groep. Eerlijk gezegd had ik eerst wat twijfels. Ik had verwacht dat de inspraak via de dorpsraad zou verlopen, omdat de impact het grootst is in de dorpen rondom het Sloegebied. Uiteindelijk is het resultaat boven verwachting. We hebben goede voorwaarden kunnen formuleren, die breed gedragen worden door alle dorpen.”

“Ik heb geleerd dat je zulke impactvolle projecten alleen samen tot een goed einde kunt brengen.”

- JAN BIJVOETS

SAMENWERKEN AAN PROJECTEN

Terugkijkend op de manier waarop de Borselse Voorwaarden Groep tot die voorwaarden is gekomen, roemt hij vooral de manier waarop de 100 bewoners begeleid zijn. “In het begin was het ‘los zand’. Om dan

samen effectief voorwaarden te kunnen opstellen, is enige sturing noodzakelijk. Dat vond ik in het begin minder prettig. Later realiseerde ik me dat dat nodig is om met zo'n grote groep doelgericht te kunnen werken.

“De natuur rondom Borssele maakt het dorp aantrekkelijk. Daarmee houd je het dorp en de industrie in evenwicht.”

- JAN BIJVOETS

Dat is goed gelukt. Naar mijn idee is daarmee het vertrouwen tussen de gemeente en de inwoners gegroeid. Mijn vertrouwen in ieder geval wel. Ik heb geleerd dat je zulke impactvolle projecten alleen samen tot een goed einde kunt brengen.”

GROENE ZONE EN GEEN EXTRA OVERLAST

Persoonlijk is Jan blij met de voorwaarde over de groene zone rond het industriegebied en de voorwaarde dat de (geluid)overlast niet mag toenemen. “De natuur rondom Borssele maakt het dorp aantrekkelijk. Daarmee houd je het dorp en de industrie in evenwicht.”

JOZIEN BORGMEIJER

“Na ons bezoek aan Engeland veranderde de discussie”

“Ik vind het belangrijk dat inwoners meedenken en betrokken zijn bij de ontwikkelingen in de gemeente. Daarom heb ik mezelf aangemeld voor de Borselse Voorwaarden Groep, ook al heb ik geen kennis van of affiniteit met (kern)energie. Ik was eerder gespreksleider bij het burgerberaad over de Zeeuwse zorg en zag toen ook dat inwoners veel goede ideeën hebben. Die benutten is naar mijn idee belangrijk.”

Het ging in de ogen van Jozien Borgmeijer (45 jaar) uit 's-Heerenhoek tijdens de eerste bijeenkomsten niet altijd even gemakkelijk. “Logisch misschien, je komt samen met een grote groep inwoners, lokale experts en begeleiders. Dat was best pittig. Veel mensen hadden de behoefte aan het uitwisselen van standpunten over voor of tegen kernenergie. En juist daar zouden we het niet over hebben. Dit wordt immers op landelijk niveau besloten en niet in onze gemeente.”

BEZOEK AAN KERNCENTRALE IN ENGELAND

Volgens Jozien veranderde het gesprek binnen de Borselse Voorwaarden Groep na het bezoek aan de kerncentrales in Engeland. Zij was één van de zeven deelnemers, die met dit werkbezoek meeging. “Toen we vertelden wat we daar gezien en gehoord hadden, kanteelde de discussie. We konden namelijk heel concreet aangeven wat de impact van een dergelijk energieproject is. Neem alleen de duur al; het hele bouwproces van de kerncentrales kan wel twintig jaar in beslag nemen. Dat

werkt in alles door: infrastructuur, veiligheid, gezondheidszorg en woningbouw. Door hierover te vertellen, konden alle deelnemers veel beter een vertaling maken naar de lokale situatie. Eigenlijk ging iedereen op dezelfde manier naar de projecten kijken. We beseften hoe belangrijk het is om juiste voorwaarden op te stellen.”

“uiteindelijk blij ik van mening dat de impact voor ons stukje land eigenlijk te groot is vergeleken met wat andere gebieden in Nederland voor hun kiezen krijgen. Daar heb ik moeite mee.”

- JOZIEN BORGMEIJER

IEDEREEN GAAT ER ANDERS MEE OM

Tijdens het bezoek aan Engeland ervoer Jozien dat mensen graag bereid zijn om mee te werken. “Op straat, in de winkel, in de pub; we spraken mensen overal aan

en vroegen naar hun ervaring met de bouw van de kerncentrales. Ik vond het mooi om te merken dat iedereen bereid is antwoord te geven. Dat was erg helpend.” De verschillende bijeenkomsten hebben Jozien ook geleerd dat de mate van autonomie en flexibiliteit bepalend is voor de manier waarop mensen met deze grootschalige energieprojecten omgaan. “Als je hier diepgeworteld bent, reageer je anders, dan wanneer je kunt bedenken dat je op ieder moment kunt verhuizen.”

AANDACHT VOOR INTEGRALITEIT

Wat betreft de 39 voorwaarden hoopt Jozien vooral dat er aandacht is voor de integraliteit. “Stel dat hier project na project wordt opgezet, dan is een goede afstemming noodzakelijk. Verder vind ik het belangrijk dat er geen nieuwe hoogspanningsmasten komen. We hebben in Engeland gezien dat dat kan. Maar uiteindelijk blijf ik van mening dat de impact voor ons stukje land eigenlijk te groot is vergeleken met wat andere gebieden in Nederland voor hun kiezen krijgen. Daar heb ik moeite mee.”

Bezoek Hinkley Point C & omgeving

Begin september 2023, voorafgaand aan de derde bijeenkomst van de Borselse Voorwaarden Groep, brachten zeven deelnemers een bezoek aan Somerset, Engeland. Daar bouwt EDF twee nieuwe kerncentrales, genaamd Hinkley Point C. Ze wilden daar ervaren en horen van omwonenden, ondernemers en organisaties wat het betekent als er kerncentrales in je woonomgeving worden gebouwd. Ze gingen op zoek naar wat de leerpunten zijn van de Engelse situatie. Hun bevindingen deelden ze tijdens de derde bijeenkomst van de Borselse Voorwaarden Groep op 11 september 2023. De kennis en ervaringen die zij opdeden, kwam tijdens het verdere traject goed van pas. Zo konden ze goed inschatten welke voorwaarden belangrijk zijn. Ze bleven daarbij neutraal in het standpunt over kernenergie. Lees in deze samenvatting meer over de opgedane ervaringen en leerpunten.

OVER HINKLEY POINT C

Hinkley Point C is de naam van de bouwplaats van twee kerncentrales nabij het plaatsje Cannington in Zuidwest-Engeland. Naast Hinkley Point C staan twee kerncentrales; Hinkley Point A en B. Deze zijn beiden buiten gebruik. Dit zijn de eerste nieuwe kerncentrales in aanbouw sinds 30 jaar in Engeland. Deze nieuwe kerncentrales moeten voor 6 miljoen huishoudens elektriciteit gaan opleveren; dat is 7% van het Engelse verbruik. Het proces is gestart in 2006, de bouw is in 2008 begonnen met grondwerk en bouwrijp maken. In 2016 is een akkoord bereikt met EDF en de banken, en daarna is EDF begonnen. De bouw heeft vele jaren vertraging opgelopen. De verwachting van de bouwer EDF is dat de centrale in 2028 stroom gaat produceren. Begin 2024 maakte EDF bekend dat de centrales niet eerder dan in 2030 / 2031 in bedrijf komen. Het bouwproces heeft grote gevolgen voor het landschap en omgeving.

WIE DOET WAT

Nationale overheid

De nationale overheid heeft het besluit genomen om kernenergie in te zetten in de energiemix van Engeland. Zij heeft ook besloten om kerncentrales in het Zuidwesten van Engeland te laten bouwen.

Lokale overheid

De lokale overheid, Somerset Council, is verantwoordelijk voor de leefkwaliteit van de lokale inwoners en ondernemers die dicht bij de kerncentrales wonen en werken. Zij hebben geen zeggenschap in de besluitvorming op nationaal niveau. Wel hebben zij inspraak op lokaal beleid.

EDF

EDF, een Franse energiemaatschappij, is de bouwer van de kerncentrales. EDF is ook financier van het project.

REALISTISCH BEELD

Het bezoek aan de omgeving waar Hinkley Point C wordt gebouwd was heel positief, nuttig en leerzaam. We bezochten de bouwwerf, een opleidingsinstituut, de Hinkley campus waar veel werknemers waren gehuisvest en één van de parkeerterreinen vanwaar de pendeldiensten vertrekken. Daarnaast spraken we met politie, beveiliging, een makelaar, boer, dorpsraad en veel inwoners. Doordat we veel verschillende inwoners, ondernemers en organisaties hebben gesproken, hebben we zeker het idee dat we het eerlijke en echte verhaal te horen hebben gekregen. Hierdoor hebben wij een realistisch beeld gekregen van de Engelse situatie.

Doordat we veel verschillende inwoners, ondernemers en organisaties hebben gesproken, hebben we zeker het idee dat we het eerlijke en echte verhaal te horen hebben gekregen.

VERSCHILLEN

Tussen Zeeland en Somerset bestaan grote verschillen in demografie, infrastructuur, landschap en werkgelegenheid. Zo is de omgeving van Hinkley Point C een dunbevolkt gebied met (voor de bouw) wegtrekkende jongeren. De omgeving is heuvelachtig, met hagen en bomen rondom de weilanden en wegen. De wegen zijn zeer smal en slecht geasfalteerd. Er zijn geen koeltorens en deze gaan er ook niet komen. Er is slechts één rij met hoogspanningsmasten. De rest van de kabels ligt onder de grond, ook al is de bodem steen- en rotsachtig. Het aantal werknemers is per bouwfase gegroeid. De enige overeenkomsten met Zeeland zijn dat er daar al twee kerncentrales staan en dit gebied direct aan zee ligt.

OVERLAST BEGINFASE

In de beginfase, tijdens het bouwrijp maken van de bouwplaats (eerste twee tot drie jaar), is er veel grond verplaatst. De afgegraven grond is gebruikt om een vallei om te vormen tot heuvel. In die periode hebben de

omwonenden in de nabijheid veel overlast ervaren. Ze ervaren overlast van stof en het geluid van de grote vrachtwagens (achteruitrijden met het piepgeluid, het draaien, keren en kiepen). De bouw is nu in een fase waar steeds meer binnen wordt gebouwd. Dat maakt dat er minder geluid-, licht- en stofoverlast wordt ervaren.

WONEN

Op dit moment werken er ruim 10.000 werknemers aan de centrales. Dit aantal zal nog groeien tot ongeveer 12.000. Ruim 40% van de Hinkley workers wonen bij mensen thuis in een kamer, op campings of in een caravan in de tuin van inwoners of boeren. Daarnaast wonen 1.500 werknemers op twee campussen. Deze campussen hebben goede faciliteiten. Inwoners klagen niet over de huisvesting van de werknemers. Nieuwkomers met een gezin die bij Hinkley werken kiezen er vaak voor om in de grotere woonplaatsen te wonen. Het project heeft effect op de huizenprijzen. Voor starters is het moeilijk om een woning te kopen, omdat de woningen door schaarste duurder zijn geworden. De huizenprijzen zijn in dit gebied snel gestegen, net als de landelijke prijzen. Waarschijnlijk in dit gebied nog meer vanwege de schaarste aan woningen.

VERKEER & TRANSPORT

Het verkeer is de grootste ergernis voor omwonenden. Het verschil in wegen draagt hier waarschijnlijk structureel aan bij. Vanwege de pendelende 8.000 tot 9.000 werknemers per dag is er veel woon-werkverkeer. Er rijden 162 bussen in een vast schema. Dit betekent dat er continu bussen rijden van en naar de speciaal aangelegde parkeerterreinen en de bouwplaats. Twee busmaatschappijen konden niet meer bestaan, omdat ze geen chauffeurs meer konden vinden. Dit komt omdat de chauffeurs bij EDF (bouwer van de centrales) meer loon ontvangen, dan bij de lokale busmaatschappij. Lokale mensen profiteren niet van de pendeldienst tussen de parkeerplaatsen en de bouwplaats. Daarnaast ervaren inwoners van de kleine

omliggende dorpen overlast van de geparkeerde auto's van werknemers. Op de smalle wegen is beperkt zwaar verkeer mogelijk per timeslot. Het verkeer wordt streng gemonitord.

VEILIGHEID

Openbare dronkenschap en rijden onder invloed is licht toegenomen met de komst van dit project. Er is weinig diefstal en verkrachting komt weinig tot niet voor. De criminaliteit is nauwelijks toegenomen. EDF heeft ingezet op beveiliging en contact met omwonenden. Dit hebben ze deels gedaan door het inzetten van een wijkagent die in de gaten houdt wat er speelt. Alles wordt gemonitord en in de gaten gehouden. Opvallend is dat Hinkley workers meestal 11,5 uur per shift werken. We verwachten dat dit in Nederland maximaal 8,5 uur is. Omdat het aantal verplaatsingen en meer vrije tijd met een derde toeneemt, vanwege kortere diensten, kan dit eventueel voor meer overlast zorgen.

In Engeland, Somerset, gaat het om één groot project in een gebied met heel veel ruimte. In Borssele hebben we te maken met een opeenstapeling van projecten en een al overbelast gebied.

GELUID

Tijdens ons bezoek hebben we nauwelijks geluidsbelasting ervaren, zeker niet meer dan wat we vanuit het Sloegebied gewend zijn. In de eerste fase, toen er grondwerkzaamheden werden uitgevoerd, was er wel degelijk sprake van grote geluidsoverlast. De kunstmatige heuvel van de afgegraven grond, extra geluidsschermen en beplanting hebben het geluid goed gedempt. Buiten de bouwplaats wordt het geluid op vier plaatsen gemeten. Inwoners vinden dit te weinig. De windrichting en de aanwezigheid van tussenliggende heuvels of beplanting zijn erg bepalend voor wie geluidsoverlast ervaart. Op de werf is er tussen 7.00 en 22.00 uur gemiddeld 65 decibel per uur toegestaan. Deze norm is ruimer dan de norm die geldt in de gemeente Borssele.

ONDERWIJS

Er is onderwijs opgezet op alle niveaus. Mbo, hbo en universiteit werken samen en vormen het Nucleair college. Het onderwijs richt zich op alle beroepen en specialiseert zich met name op het nucleaire proces. Er worden nucleaire, technische vaardigheden en engineering skills onderwezen en getraind. En daarbij ook alle andere beroepen die verband houden met het nucleaire proces of het bouwen van de kerncentrales. Denk hierbij aan beveiliging, betonvlechters en ingenieurs. Het onderwijs heeft veel gebracht, er is een toename van de vaardigheden en kennis bij jong en oud. Leerlingen komen van heinde en verre om daar te studeren, want een baan bij EDF (de bouwer van de centrales) spreekt aan. Het betaalt goed en als je daar hebt gewerkt kun je overal aan de slag.

OVERHEID & GEZONDHEID

De rol van de overheid in Engeland is heel anders. Er lijkt (te) weinig of geen betrokkenheid in de Engelse situatie. Wij denken dat het goed is dat de overheid de inwoners steunt door middel van juridisch en technisch advies in relatie tot de bouwer. Op de bouwplaats is een gezondheidscentrum aanwezig. Medische hulp voor werknemers is alleen mogelijk op de bouwplaats, ook als ze vrij zijn. Anders

zou het een te grote belasting zijn op het lokale gezondheidssysteem. Lokale bewoners met een zorgvraag mogen ook gebruik maken van de gezondheidsfaciliteiten op de site.

BOUWPLAATS

Wij kregen de kans om mee te gaan met een bustour over de bouwplaats. Het bouwterrein is gigantisch groot met indrukwekkend grote (in aanbouw zijnde) gebouwen. Terwijl de eerste 20 meter van de reactoren ondergronds wordt gebouwd, zijn de gebouwen nog steeds enorm groot. De centrales in aanbouw in Engeland zijn vele malen groter dan de huidige centrale in Borssele. De totale bouwplaats is 175 hectare en is de grootste bouwplaats van Europa. De bouwplaats daar is net zo groot als bijvoorbeeld Heinkenszand of Yerseke. Wij zien niet in hoe dit bij ons moet gaan passen, zo dicht bij de dorpen.

CONCLUSIE

We zijn als groep zeker niet overtuigd dat wij zo'n groot en vooral langdurig bouwproject in Borssele moeten willen of dat dit een verrijking wordt voor onze omgeving. We zijn vooral bezorgd over de maat en de schaal van de bouwplaats en de lange bouwperiode. Daarnaast vrezen wij dat er een grote disbalans ontstaat op de woning- en arbeidsmarkt. Daarnaast geeft de bouw ongetwijfeld een grote belasting op de leefbaarheid, het milieu en de natuur. In Engeland, Somerset, gaat het om één groot project in een gebied met heel veel ruimte. In Borssele hebben we te maken met een opeenstapeling van projecten en een al overbelast gebied. In Engeland was er voor aanvang een zwakke economie met weinig werkgelegenheid, wij hebben juist nu een overspannen arbeidsmarkt. Daardoor zullen de onevenwichtigheden, die daar al optreden, zich bij ons veel sterker voordoen. Hiervan is veel voorafgaand aan de ontwikkeling af te vangen met goede regelgeving, planvorming en organisatie. En niet gaandeweg het proces zoals in Engeland, waar ze op diverse aspecten pas gingen schakelen toen er problemen ontstonden. Boven alles, is het enorm belangrijk om strikte voorwaarden op te stellen waar iedereen zich aan conformeert.

OP BASIS VAN DE ERVARINGEN IN HINKLEY POINT ZIJN WE ERVAN OVERTUIGD DAT ER WERK MOET WORDEN GEMAAKT VAN DE VOLGENDE VOORWAARDEN:

- Bouwen kan alleen binnen het Sloegebied
- Geen koeltorens
- Geen extra hoogspanningsmasten
- Behoud van het Kalootstrand
- Niet nog meer geluids- en lichtbelasting (geluid moet binnen huidige normen blijven)
- Maximale compensatie
- Aanstellen van een onafhankelijk regisseur om het overleg tussen dorpsraden, gemeenten (en andere overheden) en de bouwer vanaf het begin van het bouwproces te ondersteunen en begeleiden. Dit betekent een stevige gemeentelijke staf en technische en juridische ondersteuning van de inwoners en dorpsraden.

LOS DE BORSELSE VOORWAARDEN PUZZEL OP!

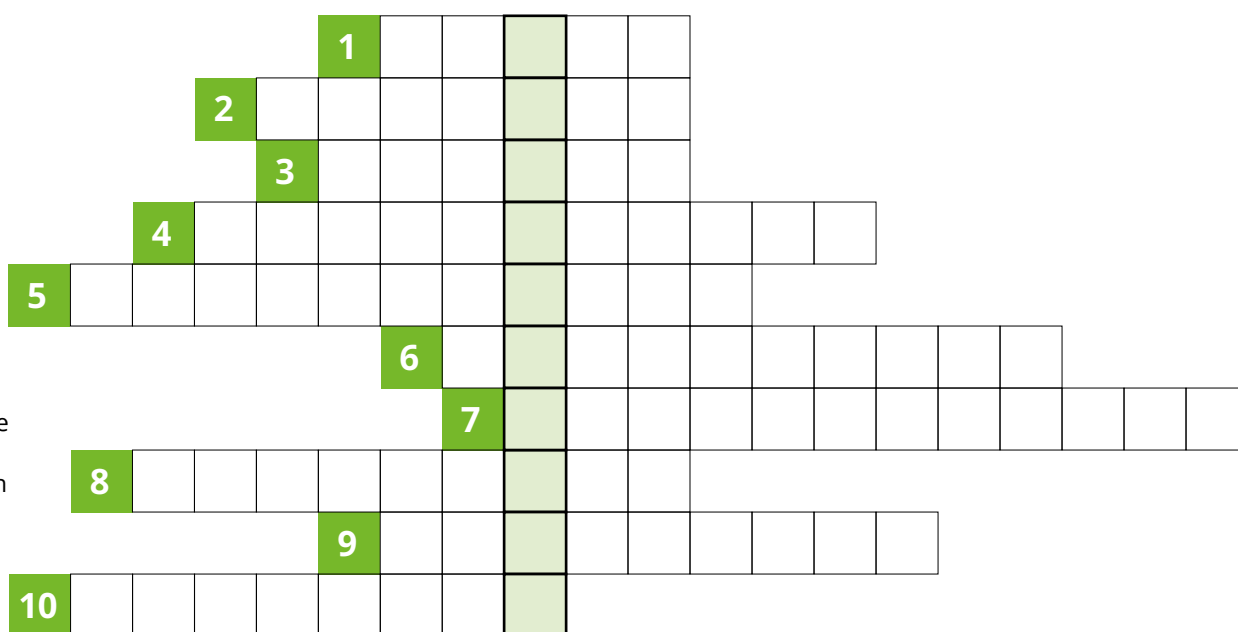
Duik in de voorwaarden over bouwruimte, veiligheid, duurzaamheid en alle andere thema's met onze speciale Borselse Voorwaarden-puzzel. Gebruik je kennis en scherpzinnigheid om de antwoorden op de vragen te vinden.

Zo doe je mee:

1. Beantwoord de vragen gebaseerd op de voorwaarden.
2. Stuur de uitkomst van de puzzel voor 10 april naar gelb@borsele.nl
3. Maak kans op één van de drie verrassingspakketten!

Dus pak je pen, zet je denkpet op en laat ons zien dat je de Borselse Voorwaarden kent. Wie weet ben jij wel één van de gelukkige winnaars. Veel succes!

1. Dit moet er komen: een integrale kijk
2. Naam van de kerncentrales in Engeland
3. Onderdeel van het Natura 2000-gebied
4. De wegen in de polder moeten hier geen last van krijgen
5. Langetermijnoplossing voor kernafval
6. Komt vrij in een productieproces en kan hergebruikt worden
7. Met de bouw van kerncentrales dreigt er bij dit beroep schaarste
8. Inventarisatie van de huidige situatie om later mee te vergelijken
9. Dit mag niet extra op de Westerschelde worden geloosd
10. Een harde grens voor de bouw en de bouwterreinen van projecten

Vul hier het antwoord in:

ROB JETTEN:

WE GAAN DE VOORWAARDEN **SERIEUS** NEMEN... MAAR IK KAN GEEN **GARANTIES** GEVEN...

WIL JE OP DE HOOGTE BLIJVEN VAN DE ONTWIKKELINGEN OP HET GEBIED VAN GROOTSCHALIGE ENERGIETRANSITIE IN ONZE GEMEENTE?

Volg het nieuws dan via onze app of digitale nieuwsbrief. Scan de QR-code om de app 'Energietransitie Borsele' te downloaden. Inschrijven voor de digitale nieuwsbrief 'Grootschalige energietransitie en leefkwaliteit Borsele' kan via www.borsele.nl/nieuwsbrief.

FILMPJE OVER BORSELSE VOORWAARDEN

Wil je meer uitleg over alle voorwaarden? Scan de QR-code en bekijk het animatiefilmpje waarin alle voorwaarden worden toegelicht.